

דברי פרידה

מאת

שופטת בית המשפט העליון – עדנה ארבל*

*“שוב הרוח נושבת קרירה
שנוסיף עוד קיסם למדורה?
איך עברו הזמנים
והנה פרדה, ושוב סתיו”¹.*

פרישתה של השופטת סביונה רוטלוי היא ציון אירוע – חגיגה, שמחה וגם צער, פרידה – ובכל פרידה יש מיתה קטנה, כמאמר הפתגם. זוהי פרידה מתקופה, מפרק רב-משמעות של היותה של סביונה שופטת, וכולנו מבקשים להגיש לה זר של ברכות.

סביונה פושטת גלימה ומסיימת למעלה משלושה עשורים של שיפוט.

היא משאירה מאחוריה עשרות ומאות מפסיקותיה, שכבר צוטטו ושעוד יצוטטו על ידי שופטים בערכאות השונות. משנה סדורה שממנה נשקפת חוויית הכתיבה ועוצמת ההכרעה; נשקף עולם ערכי מובהק, נחוש, האורג את המוסר ואת הצודק, בראייתה, לתוך מסכת הכתיבה; עשיית צדק משפטי, פרי תהליך של איזונים שונים בין ערכים, לפי מיטב הכרתה ומצפונה; נאמנות לנורמות השונות, לזכויות היסוד של האדם, לחירויות הפרט ולשוויון ביישום זכויות אלה ובמימושן.

היא עצמאית בדעותיה ובשיקול דעתה. היא ייחודית במחשבתה ולא תחסוך ביקורת אם תאמין שהיא ראויה: ביקורת כלפי מערכות שלטון ומשפט, ביקורת כלפי גופי רווחה וכמובן, גם כלפי הפרט המתדיין.

עיקר מעייניה בתחום המקצועי הוקדש לשני מגזרים: לנשים – לבנות הזוג – למעמדן, לעצמאותן ובעיקר למאבק באלימות נגד נשים, לטיפול בשורשי הבעיה, לשתיקת החברה.

* דברים שנשאה השופטת עדנה ארבל באוקטובר 2008, באירוע לכבוד השופטת סביונה רוטלוי לרגל פרישתה מכס השיפוט.

1 מתוך “הסתיו בלעדיו”, מילים: נתן יונתן, לחן: אחינועם ניני וגילי דור.

גולת הכותרת בעשייתה המשפטית – ההגנה על שלום הילד וחיזוק מעמדו ומקומו במשפחה ובחברה.

נושאים אלה זכו אצלה לטיפול מעמיק ויסודי שלווה במחקר, בלימוד ובהשתלמויות בארץ ובחור"ל.

כל הידע שרכשה – הנחילה לא רק בפסקי הדין שלה אלא גם בהרצאות, בהשתלמויות ובמאמרים ששיאם היה במסגרת הוועדה לקידום מעמד הילד שבראשותה עמדה.

נחרש חריש עמוק בנושא, התנהלו ועדות משנה, נבחנו גישות ישנות ונוצרו תפישות חדשות שהציבו את מעמד הילד במקום הראוי לו בחברה נאורה ותרבותית. מוקד הוועדה היה זכויות הילד בהתבסס על האמנה הבינלאומית בדבר זכויות הילד. אנו בטוחים שידה של סביונה עוד נטויה והיא תעשה עוד רבות בנושא זה, שהוא ציפור הנפש שלה.

ומההיבט החברי,

סביונה ואני לא הלכנו יחד לגן הילדים. עם זאת, אני בטוחה שהיא הייתה "הילדה הכי יפה בגן".² לא צעדנו יחד בדרך לגימנסיה³ או לתנועות הנוער. עם זאת, אנחנו יחד כבר כחצי יובל שנים.

עברתי איתה עליות ומורדות. ראיתה בשעות יפות, והרי היא יפה תמיד. ראיתה בשעות קשות, ואף קשות מאוד. תמיד מאופקת, שולטת במצב, בעלת ריסון פנימי וחיצוני. היא מקפידה עם עצמה ועם אחרים. אבל גם סלעים נשברים.⁴

סביונה אינה מושפעת לעולם מהשאלה כיצד ייראה הדבר ומה יגידו אחרים. היא מישירה מבט ואומרת את דעתה האמיתית. כך בבית המשפט. כך בכל התנהלותה ואורחות חייה. היא עצמאית, שוחרת חופש, ועם זאת הכי משפחתית, אמא וסבתא בכל רמ"ח איבריה.

סביונה יקירה (וסילחו לי על הנימה האישית), לו יכולתי לומר את הדברים בצבעים, הייתי עושה זאת בכחול ובתכלת ובכסף. לו ניתן לעשות זאת במנגינות, זו הייתה ודאי מנגינה קאמרית, עלי זהב נבל וכינורות, ונסיכה מאגדה אחרת.

תמיד היית לי לדעה, לעצה חכמה. תמיד היו, ותהיינה לי, חגיגה והנאה לראות איתך סרט, להקשיב יחד לקונצרט, כזה המגיע לנו עד קצות העצב ואל תוככי הנשמה, לשוחח

2 מתוך "הילדה הכי יפה בגן", מילים: יהונתן גפן, לחן: יוני רכטר.

3 מתוך "אני רואה אותה בדרך לגימנסיה", מילים: יענקל'ה רוטבליט, לחן: מיקי גבריאלוב.

4 כפי שאמרה המשוררת דליה רביקוביץ', בשירה "גאוה".

או לשתוק ביחד אל מול הים. לחלוק יחד נושא, דעה. לשתף בעיקרון, בערך. כך שתינו ביחד, ויחד עם בני הזוג.

נפלאה ידידותך, חברותך, נוכחותך, השתתפותך, אהבתך...

סביונה, נמצאים כאן החברים, הידידים, המשפחה, ולא נשכח את אלה שכה חסרים. כל אלה שארגת סביבך ושזכו להיות חלק מרקמת חיך, שזכו לתשומת לבך המיוחדת, מן אכפתיות והתמסרות אמיתית. כולנו מגישים לך זר של ברכות ושירים שזור ממילים שנאהב.

"על כולנו יורד ליל הסתיו,
כי רעות שכזאת לעולם לא נשכח"⁵.

כולנו מברכים אותך עם סגירת מעגל ועם ראשיתו של פרק חדש ברכה חמה לך ולמשפחה.

ואחתום במילותיו של נתן יונתן "היינו נערים"⁶:

"פריחה של ערב עתיקה,
ובשתיקה נסתכל בשמש הדועכת,
איך מדליקה את הכיכר
באור קסמים ושביל הסביונים
יואר לעולמים".

5 מתוך "הרעות", מילים: חיים גורי, לחן: סשה ארגוב.

6 מילים: נתן יונתן, לחן: נחום היימן.